

Republika Srbija
VRHOVNI SUD SRBIJE
Rev 573/07
24.03.2009. godina
Beograd

Vrhovni sud Srbije u Beogradu, u veću sastavljenom od sudija: Snežane Andrejević, predsednika veća, Spomenke Zarić, Slađane Nakić-Momirović, Jovanke Kažić i Milomira Nikolića, članova veća, u parnici tužioca AA, koga zastupa AB, advokat, protiv tužene BB, koju zastupa BA, advokat, radi ukidanja rente po tužbi i izmene odluke o renti i naknade štete po protivtužbi, odlučujući o reviziji tužioca izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Novom Sadu Gž.2043/2005 od 11.10.2006. godine, u sednici održanoj 24.03.2009. godine, doneo je

R E Š E N J E

UKIDAJU SE presuda Okružnog suda u Novom Sadu Gž.2043/2005 od 11.10.2006. godine i presuda Opštinskog suda u u Vrbasu P.36/95 od 14.06.2004. godine u prvom i drugom stavu izreke i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovno suđenje.

O b r a z l o ž e n j e

Presudom Opštinskog suda u Vrbasu P.36/95 od 14.06.2004. godine odbačena je tužba tužioca AA. Drugim stavom izreke obavezan je tužilac da tuženoj BB, isplati na ime naknade štete u vidu novčane rente u periodu od 14.04.1992. godine do 29.06.2001. godine, iznos od 9.152.287,68 dinara sa zakonskom zateznom kamatom počev od 01.01.2004. godine do isplate, kao i troškove parničnog postupka u iznosu od 426.410,00 dinara sa zakonskom zateznom kamatom od presuđenja do isplate. Trećim stavom izreke odbijen je deo tužbenog zahteva tužene kojim je tražila da se obaveže tužilac da joj isplati iznos preko dosuđenih 9.152.287,68 dinara.

Odlučujući o žalbi tužioca, Okružni sud u Novom Sadu je presudom Gž.2043/2005 od 11.10.2006. godine, žalbu odbio kao neosnovanu i prvostepenu presudu potvrdio u pobijanom delu, gde je odbačena tužba tužioca - protivtuženog, kao i u usvajajućem delu protivtužbenog zahteva tužilje - protivtužene (stav 1. i 2. izreke).

Protiv navedene drugostepene presude, tužilac je blagovremeno izjavio reviziju zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primene materijalnog prava.

Vrhovni sud je ispitao pobijanu presudu u smislu čl.386. ranije važećeg Zakona o parničnom postupku (ZPP), koji se primenjuje na osnovu čl.491. stav 1. i 4. ZPP ("Sl.glasnik RS" br.125/04) i našao da je revizija tužioca osnovana.

Prema utvrđenom činjeničnom stanju, tužena BB je teško povređena u saobraćajnom udesu izazvanom krivicom osiguranika tuženog. Tuženi je pravnosnažnim sudskim odlukama obavezan na plaćanje rente zbog izgubljene zarade, koja se ogleda u razlici između zarade koju bi tužena ostvarivala u __ gde je radila pre povređivanja i invalidske penzije koju prima. Tužbom podnetom 1995. godine tužilac je tražio ukidanje rente, smatrajući da je tužena stekla uslove za starosnu penziju. Kasnije je postavio i eventualni tužbeni zahtev za smanjenje rente koja bi se ubuduće obračunavala kao razlika između starosne i invalidske penzije, da bi podneskom od 19.04.2004. godine postavio zahtev da se utvrdi da je usled smrti tužene do koje je došlo u toku parnice, prestala njegova obaveza isplate naknade štete u vidu novčane rente. Tužilja je 03.04.1996. godine podnela protivtužbu sa zahtevom za povećanje dosuđene rente, s tim što je protivtužbu podnela preko staraoca VV. Rešenjem Centra za socijalni rad od 24.06.1998. godine taj staralac je razrešen dužnosti zbog zloupotrebe ovlašćenja u raspolaganju imovinom štice, od kada dužnost staraoca neposredno vrši Centar za socijalni rad, koji je rešenjem od 28.09.1998. godine odobrio dotadašnjem advokatu VA da i dalje zastupa BB u ovoj parnici. Utvrđeno je da je BB preminula __.2001. godine. Na osnovu nalaza i mišljenja veštaka utvrđena je visina rente po svim traženim osnovima, uključujući i visinu štete zbog inflacijom obezvređenog dosuđenog potraživanja, a svi iznosi su revalorizovani od dana dospelosti do 01.01.2004. godine kao dana veštačenja.

Polazeći od ovako utvrđenog činjeničnog stanja, osnovano se u reviziji tužioca ukazuje da zbog pogrešne primene materijalnog prava činjenično stanje nije potpuno utvrđeno, kao i da je došlo do povrede odredaba parničnog postupka.

Prema odredbi čl.196. Zakona o obligacionim odnosima, sud može na zahtev oštećenika za ubuduće povećati rentu, a može je na zahtev štetnika smanjiti ili ukinuti, ako se znatnije promene okolnosti koje je sud imao u vidu prilikom donošenja ranije odluke. Prema odredbi čl.195. stav 2. ZOO, ako povređeni zbog potpune ili delimične nesposobnosti za rad gubi zaradu, odgovorno lice dužno je da mu plaća određenu novčanu rentu, kao naknadu za tu štetu, s tim da prema odredbi čl.197. istog zakona, pravo na naknadu štete u vidu novčane rente usled smrti bliskog lica ili usled povrede tela ili oštećenja zdravlja, ne može se preneti drugom licu, izuzev dospelih iznosa naknade koji se mogu preneti drugome, ako je iznos naknade određen pismenim sporazumom strana ili pravnosnažnom sudskom odlukom.

Naknada štete u vidu novčane rente može se dosuditi samo za štetu koja nastoji u momentu donošenja sudske

Naknada štete u vidu novčane rente može se dosuđiti samo za šteta koja postoji u trenutku donošenja sudske odluke pa ubuduće, a ne i za ranije pretrpljenu štetu koja se dosuđuje u jednokratnom iznosu. Dakle, renta je naknada u novčanom obliku, čiji ukupan iznos nije poznat u vreme odlučivanja o tužbenom zahtevu, a koja se plaća periodično, u unapred utvrđenim iznosima. Za vreme do donošenja presude, naknada štete nema oblik rente, već jednokratnog iznosa (jedinstvene sume). Ono što je odlučujuće je da je u vreme odlučivanja o tužbenom zahtevu, sva šteta za proteklo vreme nastala i da se zna njen ukupan obim. Ove dospеле iznose obveznik naknade je dužan platiti odjednom, kao jedinstvenu sumu koja pokriva svu prouzrokovanu štetu za proteklo vreme i koja se ni po čemu ne razlikuje od jednokratne naknade koja se dosuđuje u slučaju trenutne štete. Do donošenja prvostepene presude postoji samo izgubljena zarada, koja može biti različita u različitim vremenskim periodima, ali ukupan obim štete za to proteklo vreme je poznat i dospeo.

Prema tome, tužilac se neosnovano u reviziji poziva na odredbu čl.197. Zakona o obligacionim odnosima, jer šteta nastala do presuđenja, odnosno u ovom slučaju do smrti tužene BB se ne može smatrati rentom, već dospelom naknadom materijalne štete u jedinstvenom novčanom iznosu, kao što su to pravilno zaključili nižestepeni sudovi. To znači da se za period od podnošenja tužbe do smrti tužene - protivtužilje BB, ne primenjuje pravilo sadržano u čl.197. Zakona o obligacionim odnosima o neprenosivosti prava na naknadu štete u vidu novčane rente usled smrti bliskog lica ili usled povrede tela ili oštećenja zdravlja, već opšte pravilo o materijalnoj šteti i procesno pravilo da naslednici mogu stupiti na mesto pravnog prethodnika i okončati parnicu.

Međutim, u postupku nisu utvrđeni dospeli iznosi izgubljene zarade od podnošenja tužbe do smrti tužene BB, s obzirom da je naknada štete po svim traženim vidovima obračunata na dan veštačenja 01.01.2004. godine, uključujući i zahtev za naknadu inflatorne štete, kao i kamatu od pojedinih dospelih mesečnih iznosa do tog datuma. Pravilna primena materijalnog prava zahtevala je, međutim, utvrđivanje visine naknade štete na dan smrti tužene - protivtužilje Ksenije Ključkovski, a što je bilo tri godine ranije.

Osnovano se u reviziji ukazuje da odluka nižestepениh sudova u pogledu odbačaja tužbe tužioca AA nije pravilna. Okolnost što je tužilac pored prvobitno postavljenog tužbenog zahteva za ukidanje rente, podneskom od 21.04.2004. godine postavio zahtev za utvrđenje da je usled smrti tužene BB prestala obaveza tužioca na isplatu naknade štete u vidu rente, ne znači da se radi o nedozvoljenoj tužbi za utvrđenje u smislu čl.187. ZPP. Odluke sudova su u ovom pogledu zasnovane na bitnoj povredi odredaba parničnog postupka iz čl.354. stav 2. tač.14. ZPP na koju se ukazuje u reviziji, budući da prvostepeni sud u postupku nije utvrdio da li je preinačenje tužbe izvršeno postavljanjem drugog zahteva umesto ranije postavljenog ili isticanjem drugog zahteva uz već postojeći. Ova dva zahteva se međusobno ne isključuju, budući da je zahtev za ukidanje rente tužilac postavio u vreme kada je tužena bila živa, te da je zbog nove okolnosti koja je nastala tokom vođenja same parnice - nastupanja smrti tužene - postavio zahtev za utvrđenje da je njegova obaveza zbog činjenice smrti tužene prestala. Stoga je sud bio u obavezi da o ovom zahtevu odluči meritornom sudskom odlukom, a ne da odbaci tužbu.

U ponovnom postupku, prvostepeni sud će imati u vidu primedbe na koje je ukazano ovim rešenjem i visinu naknade štete utvrditi od dana podnošenja tužbe do smrti tužene - protivtužilje BB, a bilo bi celishodno da u postupku utvrdi i ko su njeni zakonski naslednici. Naime, bez obzira što postupak nije trebalo da se prekine u smislu čl.212. tač.1. ZPP, pošto je tužena imala punomoćnika, specifičnost slučaja ukazuje na potrebu da se označe procesnopravni sukcesori umrle tužene. Tužena je u vreme podnošenja tužbe bila lice lišeno poslovne sposobnosti. Staralac koji je u njeno ime tužbu podneo je tokom postupka razrešen te dužnosti. Centar za socijalni rad koji je preuzeo neposredno starateljstvo ovlastio je dotadašnjeg advokata da parnicu okonča, ali činjenica je i da su ovlašćenje advokatu dala i lica koja su sebe označila kao naslednike tužene, iako sud nikada nije utvrdio ni njihova imena, a ni njihovo svojstvo zakonskih naslednika, na šta se u reviziji osnovano ukazuje. S obzirom na izneto, kao i činjenicu da je tužena preminula davne 2001. godine, sud bi trebalo da utvrdi ko su zakonski naslednici tužene, te da parnicu okonča sa njenim pravnim sledbenicima.

Na osnovu odredbe čl.395. stav 2. i čl.394. stav 1. ZPP, odlučeno je kao u izreci.

Predsednik veća-sudija

Snežana Andrejević, s.r.

Za tačnost opravka

Upravitelj pisarnice

Olivera Strugarević

vg